

Про рідну землю

У романі Федосія Рогового «Свято осетанського млива» (видавництво «Дніпро») розповідається про те, чим є для людини рідний край, рідна земля, навіть така піщана, скупа, малородюча, як у невеличкому селі Мокловоди, що загубилося в лісах і перелісах.

Латками росли на цьому пісному ґрунті молочаї, зозулинні сльози, жаб'яче мило, і тому й хліб, і картоплю місцеві жителі вимінювали в степових селах за рибу, за дерево чи сіно.

Але бідність мокловодських ґрунтів, пише автор, оправдовувалась «царством диких трав і птаства, пишнотою природи і просторністю, до якої, поки жива, тягнеться душа людини».

Чесні, роботящі люди населяли цей край. Достоїнством вважалося тут вміння настроїти плуг, зробити легкого й неприкидистого човна (а човнів у Мокловодах більше, ніж хат), об'їздити молодого коня, доглядати худобу.

«Ніяка крадіжка не прощалася нікому: чужого не

чіпай. І пальцем не займи — нехай тому руки повсихають, хто заподіяв іншому шкоди. Так привчали і дітей, і внуків».

Раділи мокловодці, що дні їхні минають серед розкішної природи і чистоти. Від того й самі були здорові та доладні, як на підбір. «Одне бери собі на ум: роботу. Її не страшно — аби живий та неголодний».

І от настав час прощатися з рідним селом, з пращурівською землею, до якої люди приросли душею: в зв'язку з будівництвом гідроелектростанції тут буде створено величезне водоймище, на дні якого опиняться Мокловоди.

Для переселенців споруджено нове селище, в будинках якого — всі зручності, але від цього людям не легше покидати рідні хати, де вони народились і виросли й ніколи в світі не збирались міняти свою долю на іншу.

Щовечора тепер сходяться вони посидіти, погомоніти — «як то воно буде їм без Мокловодів і чи держатимуть там худобу, чи звикнуть

між чужими».

Є правда, й такі, як дівчина Людка: «Що я тут не бачила? У кізяках ритися? Тванюку місити? Осліпнеш і оглухнеш у ваших Мокловодах...»

Але подібних — одиниці. В основному ж, роман населяють люди красивої і щедрої душі. Це бригадир Прокіп Лядовський, про якого в селі кажуть, що він — «то тільки правда, то тільки чисте, як сльоза сумління». Бригадир Сизьон Штепура, в якого на щоді й на перенісці видавлені шрами, сліди бухенвальдського колючого дроту. Молодий пастух колгоспної худоби Данило Баглай, зоотехнічка Марійка та її мати, дід Шептій.

З надзвичайною теплою розповідає автор про дядька Антипа, невтомного трудівника, про його руки — великі, в повідиманих жилах, певне, дуже без міри, але тихі, з ласкою. «Вони робили мости і переправи на Дунаї, на Віслі, на Одері. Їх навчали стріляти, самі навчилися глибоко дитячу голівку...»

Читачеві запам'ятається Василь Димський, для

якого молотба — «найпрестольніший празник в году». І взагалі село йому — «що рибині річка. Нема охоти міняти засвоєний триб життя». Його дружина Василина, яка мріяла припасти на колінах до Криниці Знать, щоб, їх опанувавши, світ пізнавать, аж поки й жити. Дядько Протасій: «То тільки й живеш, поки ніяка робота не лякає».

У відступах про минуле розповідається, як фашисти тримали в конюшні радянських полонених, як прив'язували їх канатами за ший до жолоба, а в жолоб клали харч — ріпу, качани кукурудзи, як топтали кіньми живих і неживих людей, гнали закайданих до цивілізованого рейху на каторгу.

Мова твору образна, красива, місцями прямо таки пісенна, пересипана поетичними епітетами, метафорами, порівняннями.

Актуально звучить ця книга в наші дні, коли широким фронтом реалізується Продовольча програма, що її вирішують люди колгоспного села, для яких споконвічна батьківська земля, і дощі, й вітри, і небо над нею — навіки рідні.

В. МОСКАЛЕЦЬ.